

Sygn. akt VI GC 249/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Bober

Protokolant: st.sekr.sądowy Agnieszka Krztoń

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Syndyka masy upadłości S. J. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Handlowo-Usługowy (...) S. J. (1) w upadłości likwidacyjnej w T.

przeciwko: M. Z. i D. Z.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanych M. Z. i D. Z. solidarnie na rzecz masy upadłości S. J. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Handlowo-Usługowy (...) S. J. (1) w upadłości likwidacyjnej – reprezentowanej przez Syndyka Masy Upadłości kwotę 1.253.500,00 zł (jeden milion dwieście pięćdziesiąt trzy tysiące złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 listopada 2015r., do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie co do odsetek,

III. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 14.417 zł (czternaście tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

IV. nakazuje pobrać od pozwanych M. Z. i D. Z. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 62.675 zł (sześćdziesiąt dwa tysiące sześćset siedemdziesiąt pięć złotych) tytułem opłaty sądowej od obowiązku uiszczenia której powód był zwolniony.

Sygn. akt VI GC 249/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 13 grudnia 2016 r.

Powód – Syndyk masy upadłości S. J. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Handlowo-Usługowy (...) S. J. (1) w upadłości likwidacyjnej wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych M. Z. i D. Z. kwoty 1.253.500 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 10 listopada 2015 r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podał, że w dniu 16.03.2015 r. S. J. (1) sprzedał swojej córce M. Z. oraz zięciowi D. Z. prawo wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w J. obręb nr 14 N., obejmującej działkę o numerze (...) o obszarze 1.1018 ha z prawem własności budynków, budowli i urządzeń stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności za cenę łączną 1.541.805 zł, w tym podatek VAT, zaś M. Z. i D. Z. prawa te nabyli na zasadzie wspólności

ustawowej małżeńskiej z przeznaczeniem na prowadzoną przez M. Z. działalność gospodarczą. W dniu 11.08.2015 r. Sąd Rejonowy w K. Wydział V Gospodarczy ogłosił upadłość (...). Pismem z dnia 3.11.2015 r. Syndyk wezwał M. Z. oraz D. Z. do wydania nieruchomości objętej przedmiotową księgą wieczystą z uwagi na bezskuteczność umowy sprzedaży. Pozwani odmówili zwrotu nieruchomości, a następnie po zawarciu w dniu 13.11.2015 r. umowy majątkowej małżeńskiej o ustanowieniu rozdzielności majątkowej, mocą której D. Z. utracił prawo własności niniejszej nieruchomości – M. Z. nieruchomość tą sprzedała B. Ż. działającej na rzecz (...) Sp. z o.o. Sp.k. z siedzibą w J.. W rezultacie więc w wyniku umowy z dnia 27.11.2015 r. M. Z. i D. Z. wyzbyli się prawa użytkowania wieczystego w/w nieruchomości oraz prawa własności budynków i budowli stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności.

Powołując się na treść art. 128 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, mając na uwadze, że nieruchomość objęta czynnością prawną, która jest bezskuteczna w stosunku do masy upadłości – nie jest własnością pozwanych, lecz spółki (...), a tym samym nie jest możliwy jej zwrot do masy upadłości przez pozwanych, powód wniósł o zasądzenie równowartości tej nieruchomości według wartości wskazanej w akcie notarialnym.

W odpowiedzi na pozew pozwani wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Zarzucili przede wszystkim, że dokonując czynności prawnej po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości dokonali zapłaty całości należności na rzecz upadłego za przedmiotową nieruchomość, co nie powinno ulegać wątpliwości w świetle dokumentacji finansowej, którą dysponuje powód. Wskutek powyższego nie doszło więc w żaden sposób do uszczuplenia masy upadłości, a tym bardziej do poszkodowania wierzycieli. Podkreślili, że świadczenie z ich strony miało charakter świadczenia ekwiwalentnego, a w związku z tym wartość masy upadłości nie została uszczuplona, lecz zamieniona z jednego składnika na inny o równoważnej wartości pieniężnej. Powód więc nie może żądać zwrotu kwoty stanowiącej równowartość wpłaconej już raz przez pozwanych kwoty pieniężnej, bowiem doszłoby do nieuzasadnionego pokrzywdzenia pozwanych, którzy ponieśliby dwa razy koszt nabycia składników majątkowych wskazanych w pozwie. Cała kwota ceny nabycia przedmiotowych składników majątkowych została zapłacona upadłemu przez bank kredytujący pozwanych jako nabywców, a to co upadły zrobił z wpłaconą z tego tytułu kwotą jest już poza zainteresowaniem pozwanych. Nadto dodali, że powód nie wykazał również interesu prawnego w wytoczeniu niniejszego powództwa.

Sąd Okręgowy ustalił w sprawie co następuje;

W dniu 11.08.2015 r. Sąd Rejonowy w K. Wydział V Gospodarczy w sprawie zawisłej pod sygnaturą V GU 16/14 ogłosił upadłość (...).

dowód: postanowienie wraz z uzasadnieniem k. 42-50

Aktem notarialnym z dnia 16.03.2015 r. S. J. (1) sprzedał swojej córce M. Z. oraz zięciowi D. Z. prawo wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w J. obręb nr 14 N. obejmującej działkę o numerze ewidencyjnym (...) o obszarze 1.1018 ha z prawem własności budynków, budowli i urządzeń stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności za łączną cenę 1.541.805 zł, w tym podatek VAT według stawki 23%. Strony umowy zgodnie postanowiły, że zapłata całej ceny nastąpi najpóźniej do dnia 16.05.2015 r. ze środków pochodzących z kredytów udzielonych na ten cel przez bank Spółdzielczy w B. Oddział J.. Konsekwencji tego było ustanowienie powyższym aktem notarialnym hipotek do kwoty 1.700.000 zł oraz 433.000 zł.

dowód: akt notarialny z dnia 16.03.2015 r. k. 6-9, odpis z księgi wieczystej nr (...) k. 10-39, odpis skróconego aktu małżeństwa M. i D. Z. k. 40-42

Okoliczność, że w dniu 13.11.2015 r. M. Z. zawarła z D. Z. umowę majątkową małżeńską o ustanowieniu rozdzielności majątkowej była w sprawie niesporna. Potwierdzenie powyższego znajduje się zresztą w piśmie kierowanym do powoda w odpowiedzi na wezwanie do wydania nieruchomości z informacją, że w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków D. Z. utracił jakiegokolwiek prawo własności oraz władania przedmiotowymi nieruchomościami, zatem nie jest możliwe ich wydanie, ani też zapłata równowartość żądanej przez powoda kwoty.

dowód: pismo pełnomocnika pozwanego D. Z. z dnia 22.02.2016 r. k. 54

Nie był kwestionowany również w sprawie fakt, że przedmiotową nieruchomość została następnie sprzedana przez M. Z. spółce (...) Sp. z o.o. sp.k. z siedzibą w J., co miało miejsce w dniu 27.11.2015 r. i znalazło potwierdzenie w stosownym wpisie w księdze wieczystej o numerze (...).

dowód: odpis z KW k. 22-39

Pozwani wzywani byli do wydania przedmiotowej nieruchomości wezwaniem z dnia 3.11.2015 r.

dowód: wezwanie k. 51

Po ogłoszeniu upadłości S. J. (1) w masie upadłości znajdowały się jedynie środki pieniężne w wysokości 1.000 zł, były to środki w kasie. Na rachunkach bankowych nie było żadnych kwot, które miałyby zostać wpłacone z tytułu zwartej umowy sprzedaży nieruchomości.

- wyjaśnienia powoda złożone na rozprawie w dniu 13.12.2016 r.

Pozwani argumentując swoje stanowisko dotyczące zapłaty ceny jak i braku pokrzywdzenia wierzycieli upadłego zawnioskowali w sprawie dowód z przesłuchania w charakterze świadka S. J. (1) na okoliczność potwierdzenia dokonanej przez nich zapłaty, a co za tym idzie na okoliczność, że majątek upadłego nie doznał uszczerbku na skutek dokonania kwestionowanej przez Syndyka transakcji, a także wykazania, że nie doszło do pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd przedmiotowy wniosek pominął uznając, że jest on zbędny dla rozstrzygnięcia w sprawie, to samo dotyczyło wniosku o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z dokumentów, które nie były przez strony niniejszego sporu kwestionowane.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zważył w sprawie co następuje;

Zgodnie z przepisem art. 449 ustawy z dnia 15.05.2015 r. Prawo restrukturyzacyjne, w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie w/w ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe. Z uwagi na fakt, że w stosunku do S. J. (1) upadłość obejmująca likwidację majątku została ogłoszona w dniu 11.08.2015 r. – zastosowanie znajdują więc przepisy ustawy z dnia 28.02.2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1.01.2016 r. Stosownie zaś do treści art. 128 ust. 1 tego Prawa czynności prawne odpłatne dokonane przez upadłego w terminie 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie – są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości. Zgodnie natomiast z przepisem art. 134 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub została uznana za bezskuteczną, to, co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, a gdy przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości powinna być wpłacona ich równowartość w pieniądzu.

Jak wynika z ustaleń w sprawie niniejszej upadły dokonał czynności z krewnym w linii prostej i z powinowatym pierwszego stopnia, to jest z córką i zięciem. Czynność ta miała miejsce w dniu 16.03.2015 r., a więc w okresie 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Wnioski w tym przedmiocie złożone zostały trzy, pierwszy w dniu 28.07.2014 r., drugi w dniu 9.04.2015 r. oraz trzeci w dniu 30.04.2015 r. przez S. J. (1). Przedmiotowa więc czynność miała więc miejsce po złożeniu dwóch pierwszych wniosków, ale przed złożeniem wniosku ostatniego przez S. J. (2), tj. z dnia 30.04.2015 r. Tym samym zostały spełnione przesłanki dotyczące czasokresu, wynikające z powołanego przepisu art. 128 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego.

Sąd Okręgowy podziela w tym miejscu stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 5.03.2015 r. sygn. akt I ACa 1474/11, zgodnie z którym hipotezą art. 128 objęte są nie tylko czynności upadłego dokonane zgodnie z literalnym brzmieniem tego przepisu w okresie 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o

ogłoszenie upadłości, ale również, a nawet tym bardziej, po tym dniu. Skoro bowiem podważane są czynności upadłego dokonane w terminie 6 miesięcy przed złożeniem takiego wniosku, to tym bardziej za niedozwolone należy uznać czynności podejmowane w okresie po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, a przed jej ogłoszeniem. Jest to logiczną konsekwencją dążenia przez ustawodawcę do zapewnienia wierzycielom ochrony przed działaniami dłużnika zmierzającymi do pozbawienia ich możliwości zaspokojenia swoich roszczeń lub utrudnienia ich zaspokojenia. Dodać trzeba, że analogiczne stanowisko w tym zakresie, wyraził również Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 13.10.2009 r. sygn akt I ACa 715/09.

Pozwani zarzucali w sprawie, że dokonali zapłaty całości ceny wynikającej z ustaleń w umowie sprzedaży, nie przedkładając jednak pisemnego dowodu na tą okoliczność. Powód wskazał, że żadne środki z tego tytułu nie znalazły się w masie upadłości po wydaniu przez Sąd Rejonowy w K. postanowienia o ogłoszeniu upadłości likwidacyjnej. Nawet jednak, gdyby przyjąć, że pozwani w rzeczywistości zapłacili ustaloną cenę ze środków pochodzących z kredytów bankowych, to okoliczność ta nie stanowiła zdaniem Sądu podstaw dla oddalenia powództwa, mając na względzie treść art. 134 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego. Sąd Okręgowy podziela bowiem w zupełności stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 23.01.2014 r. w sprawie II CSK 276/13, zgodnie z którym przesłanką uznania czynności prawnej za bezskuteczną wobec masy upadłości na podstawie art. 128 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego nie jest spowodowanie, w wyniku jej dokonania – uszczuplenia majątku upadłego. Nawet więc w hipotetycznej sytuacji, w której w sensie ekonomicznym nic z majątku upadłego nie ubyło w następstwie dokonania czynności prawnej – czynność taka będzie bezskuteczna ex lege, jeżeli są spełnione przesłanki z art. 128 ust. 1 tego prawa. Należy dodać za stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie wyrażonym w sprawie I ACa 293/15, iż celem leżącym u podstaw art. 128 i 134 w/w ustawy jest ochrona wszystkich wierzycieli upadłego, a nie tylko niektórych z nich. Chodzi więc o to, aby czynności prawne, np. zdziałane przez upadłego z określonym kręgiem podmiotów nie wpływały negatywnie na możliwość zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym wszystkich wierzycieli. Kwestia więc uzyskania więc przez upadłego ekwiwalentu w postaci zapłaty ceny nie ma wpływu na ocenę zwartych pomiędzy stronami umów, jako bezskutecznych i ocenę zasadności roszczenia powoda o wydanie przedmiotu tych umów w naturze lub równowartości.

W świetle więc przesłanek art. 128 Prawa upadłościowego i naprawczego bez znaczenia były zarzuty pozwanych powołujących się na całkowite rozliczenie się z upadłym (miało to znaczenie jedynie dla potwierdzenia, iż czynność przedmiotowa była odpłatna).

Na marginesie należy jedynie zauważyć, że nawet gdyby przyjmować inaczej, to żadnym dowodem w sprawie pozwani nie wykazali by uiszczone przez nich świadczenie znajdowało się w masie upadłości (a powód temu zaprzeczył), co w konsekwencji mogłoby prowadzić ewentualnie do przyjęcia, że masa ta znajduje się w takim samym stanie finansowym, jak przed dokonaniem tej czynności. Brak więc możliwości zaspokojenia się wierzycieli m.in. z tego składnika masy, powodować musi przyjęcie ich pokrzywdzenia, a zarzut pozwanych co do braku znaczenia dla ich odpowiedzialności dalszych działań upadłego w związku z wpłaconą przez nich kwotą – należało uznać za nietrafny.

Reasumując więc powyższe, na podstawie wyżej wskazanego przepisu art. 128 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego w brzmieniu sprzed daty 1.01.2016 r. powództwo zostało uwzględnione, wraz z odsetkami liczonymi jednak zgodnie z terminem, w którym pozwani zostali wezwani przez powoda do wydania nieruchomości. O kosztach postępowania w sprawie Sąd orzekł natomiast na podst. art. 98 kpc obciążając nimi pozwanych w całości, w tym w zakresie opłaty sądowej od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powód był zwolniony.

mza